

บทคัดย่อ

แผนงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเมืองเชียงของ จังหวัดเชียงราย

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปี 2559

ระยะเวลาการทำวิจัย 1 ปี

ชื่อผู้วิจัย¹ ผศ.ดร.ปวีณา ลีตระกูล ผศ. ดร. สุชาติ ลีตระกูล

น.ส.ชุตินา ปัญญาหลง

แผนงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ 1) เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเมืองเชียงของ จังหวัดเชียงราย 2) เสนอแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเมืองเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานจากวัตถุประสงค์ของแผนงาน อันประกอบด้วย 1) การศึกษาบริบทที่เปลี่ยนไปทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมและวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และประเด็นท้าทายด้านการท่องเที่ยวของอำเภอเชียงของในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเมืองเชียงของ จังหวัดเชียงราย 2) การศึกษาอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวและแนวทางในการรักษาอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเมืองเชียงของ จังหวัดเชียงราย และ 3) เพื่อพัฒนารูปแบบและเส้นทางการท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเมืองเชียงของ จังหวัดเชียงราย วิธีการศึกษาใช้ทั้งวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่า จากบริบทเชียงของที่เป็นเมืองมีความสำคัญทางการค้า และมีความน่าสนใจทั้งในแง่ทางประวัติศาสตร์ นิเวศวิทยา และศิลปวัฒนธรรม ในฐานะของการเป็นเมืองชายแดนหรือเมืองท่าตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน สำหรับอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเมืองเชียงของ จังหวัดเชียงราย พบว่ามีจำนวน 9 รายการ ที่ถูกคัดเลือกจากการจัดทำสนทนากลุ่ม ได้แก่ หลวงพ่อเพชร ปลายบึก เมืองการค้าชายแดน สาหรัยไโก ประเพณีไหลเรือไฟ วัดพระแก้วและวัดหลวงไชยสถาน ผ้าทอ “ลายน้ำไหล” แม่น้ำโขงหรือน้ำของ และจุดชมวิวยุทธมณฑล แม่ น้ำสองสี (อิง พิง โขง) ตามลำดับ สำหรับรูปแบบและเส้นทางการท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเมืองเชียงของ จังหวัดเชียงรายที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ 4 เส้นทางการท่องเที่ยวหลัก โดยโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม คือ ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน ได้แก่ 1) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประกอบด้วย 2 เส้นทาง ได้แก่ 1.1) เส้นทางวัฒนธรรม : เชียงของกับหลากหลายทางวัฒนธรรม และ 1.2) เส้นทางการท่องเที่ยววิถีพุทธ :

¹ นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

เส้นทางศรัทธาสองฝั่งโขง 2) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ เส้นทางประวัติศาสตร์ : จากอัตลักษณ์เก่าสู่อัตลักษณ์ใหม่ และ 3) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ได้แก่ เส้นทางภูมินิเวศ : เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชิงของ

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเมืองเชียงของ จังหวัดเชียงราย ได้แก่ 1) ควรปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เพื่อทำให้เกิดการเข้าถึง ตลอดจนดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นอัตลักษณ์ และทำป้ายแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นอัตลักษณ์ของเชียงของ 2) ควรส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟูวิถีชีวิตและวัฒนธรรมเมืองเชียงของผ่านการสร้างกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของชุมชน 3) ควรเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน 4) ควรเพิ่มมูลค่าให้กับการท่องเที่ยวให้กับการท่องเที่ยวเชียงของ 5) ควรสร้างการมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและท้องถิ่น ในการพัฒนาการท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์ 6) ควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์อัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเมืองเชียงของ จังหวัดเชียงราย 7) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว เพิ่มโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นอัตลักษณ์ของเชียงของ ซึ่งจากแนวทางการท่องเที่ยวสามารถกำหนดเป็นแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเมืองเชียงของ จังหวัดเชียงราย ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวคือ “Chiang Khong” : The City of Happiness among the Cultures Diversity of Ethnic Groups along the Mekong River. หรือ “เชียงของเมืองแห่งความสุขท่ามกลางความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมของชาติพันธุ์สองฝั่งโขง” ซึ่งได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์แบ่งออกเป็น 3 ยุทธศาสตร์สำคัญได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมืองเชียงของ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอัตลักษณ์ให้มีความโดดเด่นและการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์และทุนทางสังคมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่เป้าประสงค์ที่จะเปลี่ยนภาพลักษณ์จากเชียงของที่เป็นเมืองผ่าน เป็นเชียงของเมืองแวะพักผ่อน เพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มรายได้ และเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่

คำสำคัญ: การพัฒนาการท่องเที่ยว เขตเศรษฐกิจพิเศษ เชียงของ

Abstract

Research Plan Title: The Guidelines for Tourism Development in Chiang Khong Special Economic Zone, Chiang Rai Province

Research Grant Funded in 2016

Research Duration 1 Year

Researchers² Asst.Prof.Dr.Paweena Leetrakun Asst. Prof.Dr.Suchart Leetrakun
Miss Chutima Panyalong

The objectives of this research plan were: 1) to propose the guidelines for tourism development in Chiang Khong Special Economic Zone; 2) to propose the plan for tourism development in Chiang Khong Special Economic Zone. The basic data supporting the sub-objectives of this plan were: 1) to examine the changing contexts regarding economic, social, and culture, and then perform SWOT analysis towards the tourism in Chiang Khong Special Economic Zone; 2) to investigate the tourism identity and the guidelines preserving the tourism identity of Chiang Khong Special Economic Zone; and 3) to develop the model and tourism routes in Chiang Khong Special Economic Zone. This research employed quantitative and qualitative methods.

The results showed that, from the local context, Chiang Khong plays the key role in trading and holds interesting aspects regarding history, ecology, arts, and culture. The tourism identity for Chiang Khong Special Economic Zone from the group discussion were classified into nine items was Luang Por Petch, Mekong giant catfish, Border trade city, SaRaiKai (Kai-Seaweed), Tai Lue Tradition, Wat Phra Kaew, Wat Luang ChaiSaThan, woven fabric "water flow", Mekong River or Khong's River and the natural viewpoint of river named two colors (based on the Mekong).

The model and tourism routes for Chiang Khong Special Economic Zone that supported the tourism identity were 3 models 4 key tourism routes, and the practical travel program was 2 days 1 night which involved 1) Cultural tourism model comprised 2 travel routes 1.1) Cultural travel route: Chiang Khong and the Cultural Diversity and 1.2) Buddhism travel route: The Religious Stream along

---

² Researchers from Chiang Rai Rajabhat University

Mekong River; 2) Historical tourism model comprised the Historical travel route: From Primitive to Novel Identity; and 3) Ecotourism model comprised Eco-landscape Route: Chiang Khong Ecotourism Route.

The guidelines for tourism development of Chiang Khong Special Economic Zone were proposed. 1) Improve basic infrastructure system for convenient accessibility, maintain tidiness and cleanliness of key identity tourism spots, and install the signs illustrating key identity tourism spots. 2) Promote preservation and revitalization the way of life and culture of Chiang Khong by campaigning the activities linking the people's and community's ways of life. 3) Empower the competence of people working in the tourism-related units within the community. 4) Increase the value of tourism in Chiang Khong. 5) Create participation and integration between government, private, and local sectors in developing tourism and public relations. 6) Promote advertising the identity of tourism spots in Chiang Khong Special Economic Zone. 7) Encourage tourism entrepreneurs to add more tour programs focusing on key identity tourism spots in Chiang Khong. These guidelines could lead to formulating the tourism development plan for Chiang Khong Special Economic Zone with the vision entitled "Chiang Khong": The City of Happiness among the Cultures Diversity of Ethnic Groups along the Mekong River. The strategic issues comprised of three strategies. Strategy 1: Maintain the cultural identity of Chiang Khong. Strategy 2: Develop and increase the value of tourism spots illustrating outstanding identity and develop the tourism market. Strategy 3: Develop human resources potentiality and social capital in tourism management. These strategies could lead to the goals that would transform the image of Chiang Khong as a passing-by city to become a must stop city for leisure time, and this could, therefore, increase the tourism value and income as well as some tourists in the area.

Key Words: Tourism Development, Border Special Economic Zone, Chiang Khong